

INDHOLDSFORTEGNELSE | Vore Kirkegårde

Hovednummer:

Torben Michelsen:
Konkurrence om en kirkegård
og et kapel i Esbjerg 69

Tillæget:

Graver Ejnar M. Bertelsen,
Nustrup, 60 år..... 69
Universal decimalklassifikation ... 69
Fra danske dagblade 70
Fra blade og tidsskrifter 73
Resolutioner 74

Nr. 9 . April 1970 . Bind 23

Tidsskrift udgivet af
Foreningen for Kirkegårdskultur

Red.: Hortonom Axel Andersen,
Ørnevej 1, 2630 Taastrup.

Eksp.: Kdgs.inspektør Poul W. Olsen,
Pileallé 2, 2000 København.

Graver Ejnar M. Bertelsen, Nustrup, 60 år.

718.007(489)

Redaktøren for Landsby-Graveren fyldte den 22. februar 60 år. Til lykke.

Universal decimalklassifikation. 025.45

Af hortonom Axel Andersen.

Vore Kirkegårde har i indeværende bind anvendt universaldecimalklassifikationen til ordning af stof-fet. En beskrivelse af dette system vil sikkert give læseren mere fortrolighed med dette.

UDK som det ofte forkortes (DK eller UDC bruges også) er udviklet til at tjene som klassifikationssystem for tidsskriftartikler, monografier og mange andre arter dokumenter. Det stammer fra et system, som den amerikanske bibliotekar Melvil Dewey (10/12 1851–26/12 1931) skabte i 1876 til brug for folkebibliotekerne, og som senere er udbredt over hele verden. De danske folkebibliotekers decimalclassesystem har også sin rod i det amerikanske. Omkring århundredskiftet blev det besluttet at gøre systemet internationalt og at udvikle det til ovennævnte formål. En komité, Fédération Internationale de Documentation (FID) ned-sattes for at udarbejde den første fuldstændige tabel, og første udgave på fransk udkom 1905. Dette grundlæggende arbejde er stadig fulgt op af den internationale komité, der ved stadige udvidelser af systemet har sørget for, at det følger med udviklingen, og at UDK stadig er et univercelt „sprog“.

Det siger sig selv, at en sådan fuldstændig tabel, der indeholder alle begreber, må fylde meget, og kan heller ikke være alment kendt til yderste detalje. Man behøver ikke at være i besiddelse af en fuldstændig udgave for at bruge systemet, en forkortet udgave er fuldt tilstrækkeligt. Den fuldstændige tabel er på adskillige bind i A4 format med ret lille tospaltetryk og findes kun på hovedsprogene engelsk, tysk og fransk. Til almindelig brug anvender man en forkortet udgave, og de findes på mange flere sprog, bl. a. findes en skandinavisk udgave på svensk med svensk, dansk og norsk register. Første udgave udkom i 1946 og anden udgave i 1961 under nr. 333 af Fédération Internationale de Documentation's publikationer. Foruden at udgive nye udgaver udsender komitéen løbende udvidelser „Extensions and Corrections to the U.D.C.“, som gør det muligt for UDK-brugere stadig at ajourholde deres tabel.

Princippet i systemet er en vurdering af skriftets indhold, hvorefter det tilsvarende emne findes i systemet.

Ti-talsinddelingen er grundprincippet for UDK, den menneskelige viden er delt op i ti hovedgrupper betegnet med 0 til 9:

- 0 Alment. Bibliografi. Biblioteksvæsen.
- 1 Filosofi. Psykologi. Etik.
- 2 Religion. Teologi.
- 3 Samfundsvidenskab.
- 4 Sprogvidenskab.
- 5 Matematik. Naturvidenskab.
- 6 Anvendte videnskaber. Medicin. Teknik.
- 7 Kunst. Arkitektur. Musik. Idræt.
- 8 Litteraturhistorie. Skønlitteratur.
- 9 Geografi. Biografi. Historie.

Hver af disse grupper kan deles op igen i ti undergrupper, som igen kan deles op så langt det ønskes. Man kan forestille sig tallene som decimalbrøker 0,, der bliver stedse mere nøjagtige des flere decimaler.

Tager vi f. eks. 7 Kunst. Arkitektur. Musik. Idræt., har vi underdelingen:

- 71 Landsplanlægning, byplanlægning. Landskabs- og havearkitektur. Naturfredning.
- 72 Arkitektur.
- 73 Skulptur. Keramik. Munismatik. Kunstsmedning.
- 74 Tegning. Kunsthåndværk.
- 75 Malerkunst.
- 76 Grafisk kunst.
- 77 Fotografi.
- 78 Musik.
- 79 Underholdning. Spil. Sport.

71 opdeles yderligere i:

- 711 Landsplanlægning. Byplanlægning.
- 712 Landskabs- og havearkitektur. Parkanlæg.
- 718 Kirkegårde. Gravpladser. Krematorier.
- 719 Naturfredning. Naturfredningsområder.

Efter opdeling til tredje ciffer er vi nået frem til vort interesseområde: Kirkegårde, som vi i vort tilfælde kunne ønske yderligere opdelt, men det er det ikke. Mange andre begreber er meget finere opdelt f. eks. jordbrug 63, hvor vi f. eks. kan finde 631.352.7 plæneklipper. Her kan vi lægge mærke til, at der efter tredje og sjette ciffer er indsat et punktum, det har igen betydning og udtales heller ikke ved oplæsning, men har kun betydning for læselighedens skyld til at skabe adskillelse.

Hvad gør man så, som i vort tilfælde 718 Kirkegårde, når der ikke er yderligere opdeling?

Systemet er indrettet med et antal hjælpetabeller, idet man kalder de tabeller, hvoraf der hidtil er refereret af for hovedtabeller. Hjælpetabellerne indeholder tillægstal for synspunkt, sted, tid, form og sprog, d.v.s. disse tabeller udtrykker noget særligt om det hoved-UDK-tal, hvortil det er føjet. Der kan udtrykkes noget alment, og tillægstallet begynder da med .00 f. eks. 718.007 Kirkegårdsleder, eller det kan kendetegne noget ved det aktuelle aktstykke form 631.352.7(084.124) Lysbillede af plæneklipper. En særlig række tillægstal i klamme er hentet fra geografi og gør det muligt at opdele et emne geografisk:

- 718(4) Kirkegårde i Europa.
- 718(48) Kirkegårde i Skandinavien.
- 718(489) Kirkegårde i Danmark.
- 718(489.1) Kirkegårde på Sjælland.
- 718(489.13) Kirkegårde i Holbæk Amt.

En anden række tillægstal inddeler efter tid:

- 351.776 Kirkegårdstilsyn.
- „1947.09.23“ 23. sept. 1947.
- 351.776„1947.09.23“ Lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde af 23. sept. 1947.

Foruden de nævnte hjælpetavler, hvoraf kun nogle er fremdraget, findes der også særlige tegn, således at hovedtabellens UDK-tal kan sættes sammen. Af disse er især: (kolon) meget anvendeligt, idet det sætter en relation mellem tallene f. eks.

- 718:631.3 Kirkegård og maskiner.
- 718:726.8 Kirkegård og kirkegårdsbygninger .

En samlet oversigt over systemets anvendelighed får man bedst, når det anvendes til registre, kartoteker og lignende, således som det er anvendt i sagsregisteret til Vore Kirkegårdes 22. bind. Mange tidsskrifter har til hvert hefte kartotekskort forsynet med UDK-tal og artiklens titel, så kan læserne selv lave sit eget kartotek. Forfatteren har klassificeret alle hidtil udkomne bind af Vore Kirkegårde (på nær de første 4, der ikke findes på bibliotekerne) foruden en del udenlandsk litteratur, efter systemet. Et sådant kartotek giver et fuldstændigt billede af emnet, fordi systemet tillader fri ombytning af de enkelte led af UDK-tallene. Det kan bedst vises af følgende eksempel fra sagsregisteret til 22. bind:

Artiklen om „Askefællesgrav på Søndermark kirkegård“ har UDK-tal 718:614.62:726.82 (489.11) Frederiksberg. Artiklen kan derfor placeres under:

614.62 Ligbrænding.

718 Kirkegårde og her er flere muligheder:

- 718:614.62 Kirkegårde og ligbrænding.
- 718:726.82 Kirkegårdes begravelsespladser.
- 718(489.11) Frederiksberg, Solbjerg kgd.

726.82 Begravelsespladser.

Det betyder naturligvis, at der må udskrives lige så mange kartotekskort, som der skal være repræsentation, men, da de er ens bortset fra, at man understreger det UDK-tal, hvor kortet skal place-

res, kan de udskrives ved gennemslag. Et kort for ovenstående artikel kan se således ud:

614.62

718:614.62

718:726.82

718(489.11)Frederiksberg, Solbjerg

Jørgensen, Jørgen: Askefællesgrav på Søndermark Kirkegård. (Vore Kirkegårde 22(1965-68)8:74-76)

Understregningen viser, at kortet skal placeres under 718(489.11)Frederiksberg, Solbjerg kgd., mens de 4 andre kort er placeret under hvert af de andre UDK-tal. Under hvert af UDK-tallene kan de andre tal bruges til at bestemme rækkefølgen af kortene.

Det er forfatterens håb, at denne artikel har bidraget til større oversigt og dermed bedre udnyttelse af klassificeret litteratur.

(Litteraturhenvisning: 025.45-397. Universella Decimalklassifikationen (UDK). Svenska förkortade upplagen, andra reviderade utgåvan med danskt-norskt-svenskt alfabetisk register. FID-publikation nr. 333. Tekniska Litteratursällskapet, Stockholm 1961.)

Fra danske dagblade

Lovforslag om ændringer i den kirkelige lovgivning.

718(489)

16/3 70. Kr. Dagbl. Kirkeministeren har forelagt ændringsforslag til alle fem love om kirkeforhold herunder også loven om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde. I sidstnævnte lov vedrører ændringen betalingen for erhvervelsen af gravsteder, idet det overlades til menighedsrådet ved selvejende kirker alene at afgøre, om der skal tages betaling for gravstedserhvervelse.

Landsbygravernes løn.

718.007(489)

10/2 70. Kr. Dagbl. Landsbygraverforeningen har sendt kirkeministeren et åbent brev angående lønforhold, med ønsket om at få mere ensartede regler. Kirkeministeren har beklaget disse forhold og anbefalet foreningen at forhandle med Landsforeningen af Menighedsråd og Provsteforeningen. Kirkeministeriet har p. gr. a. de vidt forskellige forhold landet over ikke fundet det rigtigt generelt at ordne gravernes lønforhold.

Frederiksberg, ældre.

718(489.11)

12/2 70. Fr.bergbl. Kgd.en kunne bruge mere plads, hvis det var muligt at få det.

Gentofte, Mariebjerg.

718(489.11)

14/1 70. Villabyernes bl. Langs kgd.ens nordside opsættes et 120 m langt trådhegn på betonfundament. Udgift ca. 50.000 kr.

11/2. Villabyerne bl., 19/3. Oplandsavisen. Kommunalbestyrelsen har bevilget 700.000 kr. til foreløbig dækning af udgifterne til en ny hovedindgang i stedet for den oprindelige, der blev sløjft ved ekspropriation til Vestmotorvejen. Landskabsark. Sven Hansen og arkt. P. E. Hoff og B. Windinge har udarbejdet projektet, der også omfatter et blomster- og stenhuggerudsalg.

- Kildebrønde.* 718(489.11)
2/3 70. Roskilde Dagbl. En ekspeditionsfejl i kirke-
ministeriet, hvorved en anmodning om ekspropria-
tion inden 1/10 69 var blevet henlagt som afsluttet
sag. Denne beklagelige fejl har forsinket den hårdt
tiltrængte kgd.sudvidelse næsten et år.
- København, Helligånds.* 718(489.11)
21/2 70. Politiken. Et forslag til ordning af pladsen
omkring strøgkirken udarbejdet af magistratens 4.
afd. er blevet forkastet af kirkeministeriet, der an-
befaler, at mhrd.et søger hjælp hos Kunstakademiets
Havearkitektudvalg.
- Lyngby, Parkkirkegården.* 718(489.11)
3/3 70. Kr. Dagbl. Florentiske fresker fra Firenze
udstilles i kapellet.
- Roskilde, Domsogn.* 718(489.11)
4/12 69. Roskilde Dagbl. På Østre kgd. bliver der
nu udført en supplerende udsmykning på askefæl-
lesgraven, idet billedhuggeren Villiam Fredericia
forsyner arkt. Henning Larsens murstensmonument
med en guldmosaik.
13/2. Roskilde Dagbl. På mhrd.ets møde den 26/2
skal drøftes forslag om ændring af takstregula-
tivet.
- Værløse.* 718(489.11)
1/2 70. Fr.borg Amts A. Den 8. febr. indvies den
nye del af kgd.en (havearkt. Eigil Kiær.)
- Dråby.* 718(489.12)
26/1 70. Nord-Aktuelt. Areal skal erhverves til ud-
videlse af kgd. samt til parkeringsplads.
26/3. Fr.borg Amts A. Mhrd.et er stød på vanske-
ligheder ved køb af 3000 m², idet der på området
findes en nedlagt vej. Denne vejret har Jægerspris
sogneråd henvist til privat afgørelse.
- Egebæksvang.* 718(489.12)
21/2 70. Nord-Aktuelt. Socialdemokratiets spids-
kandidat til Tikøb sogneråd foreslår kommunal
kgd. med krematorium i det grønne område, Præste-
bjerg nord for Espergårde.
- Farum.* 718(489.12)
24/2 70. Kr. Dagbl. Farum mhrd. har fastlagt pla-
ceringen af den ny kirke og kgd. i østbyen nord for
Staunholtvej.
- Helsingør.* 718(489.12)
21/12 69. Fr.borg Amts A. Til kompensation for
det areal, der blev inddraget til parkeringsplads på
I. L. Tvedesvej, har man ved mageskifte overtaget
ejendommen Møllebakken 5.
13/3 70. Helsingør Dagbl. Ny materialgård er ved
at være færdig til at tages i brug. På den gamle
plads skal opføres en klokkestabel til 30.000 kr.,
en klokke er blevet skænket. Samtidig ændres skik-
ken, at der blev ringet fra byens kirker ved begravel-
ser, således at der bliver ringet med kgd.ens
klokke. Kirkegårdsbestyrelsen arbejder med at løse
krematoriets fremtid, om det skal repareres eller
skal flyttes udenfor byen evt. i samarbejde med
Tikøb kommune (se Egebæksvang.)
- Reerslev.* 718(489.13)
3/4 70. Kalundborg Folkebl. Nyt kapel opføres i
forbindelse med kirkerestaurering.
- Ubby.* 718(489.13)
4/12 69. Kalundborg Folkebl., 5/12. Holbæk Amts
Venstrebl. Kgd.en udvides med 2810 m² af præste-
gårdshaven.
- Udby.* 718(489.13)
9/12 69. Holbæk Amts Venstrebl. Kgd. skal ud-
vides snarest muligt.
- Haslev.* 718(489.14)
28/3 70. Præstø A., Vordingborg Dagbl. En an-
modning fra mhrd.et til Dansk Ligbrændingsfor-
enings Sydsjællandsafd. om et tilskud til opsættelse
af en blomsterkumme på askefællesgraven er blevet
afslået.
- Slagelse.* 718(489.14)
3/3 70. Sjæll. Tid. Den ny kgd., der skal oprettes
på Idagårds jord, søges forøget fra 5 til 8 ha. Kirke-
ministeriet har godkendt købet af de 5 ha.
25/3. Sjæll. Tid. Dansk Ligbrændingsforenings
Vestsjællandsafdeling vedtog på generalforsamlin-
gen at nedlægge den underjordiske urnehal, da den
ikke bliver brugt og bliver for dyr at reparere.
- Sorø.* 718(489.14)
10/1 70. Sjæll. Tid. Mhrd.et har anskaffet et sæn-
keapparat til brug på kgd. ved jordfæstelser.
- Odense.* 718(489.21)
15/2 70. Berl. Tid. Gravsteder vil blive gratis i
Odense storkommune efter sammenlægningen 1.
april.
25/5. Fyns Tid. Kirkegårdsinspektøren ønsker ens-
artede begravelsestakster i alle sogne i Stor-Odense.
21/3. Fyns Stiftstid. Kommunale myndigheder kan
ikke egenhændigt afgøre spørgsmål om begravelse-
stakster inden for storkommuner, fastslår biskop
K. C. Holm og næstformanden for Landsforenin-
gen af Menighedsrådsmedlemmer, sognepræst W.
Reiss.
23/3. Berl. Tid. Odense kommune ønsker, at man
henviser udflyttere til Odense kommunale kgd.e,
når de lokale sognekgd.e ikke mere har ledig plads,
herved mener man, at udvidelse af sognekgd.e kan
undgås.
- Lundeborg.* 718(489.22)
14/12 69. Morgenposten. Til udvidelse af kgd. for
handles om køb af 1420 m² til brug for urnegård
og 2800 m² til parkeringsplads.
- Skårup.* 718(489.22)
6/12 69. Fyns Tid. Mhrd.et har ansøgt om at få
hæftefrit skøde på et areal, kommunen har forbe-
holdt til udvidelse af kgd.
- Vester Åby.* 718(489.22)
7/3 70. Fyns Tid. Planer til en udvidelse af den
almindelige kgd. og en urnehave er godkendt, des-
uden bliver et nyt ligkapel opført (arkt. Folke
Olsen, Svendborg, havearkt., kgd.sinsp. Hans Lar-
sen, Ringe.)
- Løjtøfte.* 718(489.31)
9/12 69. Loll.-F. Venstrebl., Loll Tid. Den gamle
skolehave, 1500 m², er vederlagsfrit overdraget til
kgd.sudvidelse. Udarbejdelse af projekt er over-
draget arkt. Frandsen, Bandholm.

- Nakskov.* 718(489.31)
18/12 69. Loll.-F. Venstrebl. Til udvidelse af parkeringsplads er ydet 50.000 kr. i lån af stiftsmidler.
- Olstrup.* 718(489.31)
18/12 69. Loll.-F. Venstrebl. Ifl. Stiftsårbogen for 1969 er der bevilget lån af stiftsmidlerne på 86.000 kr. til ligkapellet.
- Skørringe.* 718(489.31)
18/12 69. Loll.-F. Venstrebl. Til dræning er lånt 18.000 kr. i stiftsmidlerne.
- Vejleby.* 718(489.31)
12/12 69. Loll.-F. Venstrebl., Loll. Folkebl. Sognerådet har godkendt udstykning, der giver 3068 m² til udvidelse af kgd.
- Våbensted.* 718(489.31)
8/12, 18/12 69. Loll.-F. Venstrebl. Udvidelse af kgd. med 1500 m², som er købt af præstegårdshaven, er nu færdig. Udgifterne blev 41.950 kr., man har løfte om 43.000 kr. i lån i stiftsmidlerne.
- Brarup.* 718(489.32)
18/12 69. Loll.-F. Venstrebl. Til udvidelse af kgd. er udlånt 14.500 kr. fra stiftsmidlerne.
- Nørre Alslev.* 718(489.32)
8/4 70. Loll.-F. Venstrebl. Kgd.en skal udvides med 2350 m², der skal give 192 gravsteder og en urnehave med plads til 42 urner. Udgiften bliver 40.000 kr. incl. planter, græssåning og bænke.
- Stubbekøbing.* 718(489.32)
18/12 69. Loll.-F. Venstrebl. Til kgd.sudvidelsen ydes 35.000 kr. af stiftsmidlerne i lån.
- Systofte.* 718(489.32)
18/12 69. Loll.-F. Venstrebl. Stiftsmidlerne har ydet 18.000 kr. i lån til kgd.sudvidelse.
- Frederikshavn.* 718(489.41)
25/1 70. Vendsyssel Tid., 27/1. Berl. Tid. For det 23 tld. store areal ved Flade kirke, som Fr.havn 3 mhrd. i fællesskab har købt til kgd., har fællesudvalget indstillet til mhrd.ene at udskrive en nordisk arkitektkonkurrence.
- Aså.* 718(489.41)
8/1 70. Vendsyssel Tid. På nordsiden af kgd.en skal udvælges et areal til kgd.sudvidelse og til parkeringsplads.
- Brovst.* 718(489.41)
5/12 69. Vendsyssel Tid., Ålborg Amtstid. Da kgd. inden længe er besat med gravsteder, har sognerådet indbudt mhrd.et til forhandling om udvidelse. Sognerådet har købt et areal øst for den nye kgd. til formålet.
19/2 70. Ålborg Amtstid. Mhrd.et har tilstillet sognerådet en skrivelse om overtagelse af 6000 m² øst for kgd.en.
- Hjørring.* 718(489.41)
10/12 69. Vendsyssel Tid. I urnehaven er blevet opstillet en skulptur udført af billedhugger Robert Lund Jensen, skænket af Sparekassen for Hjørring by og omegn i anledning af dennes 125 års jubilæum. Skulpturens motiv er en ung pige, der holder en blomsterkrans for sit bryst.
- 12/12, 16/12 69. Vendsyssel Tid. Kirkeministeriet savner hjemmel til at foretage ekspropriation til kgd. ved Åstrupvej, derfor har Hjørring byråd henstillet til Sct. Hans-Sct. Olaj kommune om at vedtage og gennemføre en partiel byplan for området, for at ekspropriation kan finde sted.
3/1, 7/1 70. Vendsyssel Tid. Sct. Hans-Sct. Olaj sogneråd vedtog på møde at gennemføre sikring af de nødvendige arealer til kgd. ved Åstrupvej.
- Hjordal.* 718(489.42)
13/3 70. Ålborg Amtstid. Nyt kapel indvies om kort tid. Udgift 40.000 kr.
- Hadsund.* 718(489.43)
23/2 70. Ålborg Amtstid, 9/3 .Kr. Dagbl. Et areal på 555 m², pris 48.000 kr., er købt til kgd.sudvidelse.
- Ålborg.* 718(489.43)
9/1 70. Ålborg Stiftstid. Østre kgd. udvides med 20.000 m² mod øst og syd, arealet ligger langs motorvejen, derfor beplantes det straks for senere at blive taget i brug.
- Bjerringbro.* 718(489.45)
16/12 69. Skanderborg Amts A. Provst Exner har ført forhandlinger om dispositionsplan. Der er afsat grund til kirke og kgd. i den søndre bydel.
- Gedsted.* 718(489.45)
3/1 70. Ålborg Amtstid. Den gamle sølvpoppe er til fare og må fældes.
- Langå.* 718(489.45)
10/2 70. Randers A. Mhrd.et har vedtaget at forhandle om køb af jord til udvidelse mellem kirken og Kildevej.
- Torning.* 718(489.45)
18/12 69. Skanderborg Amts A. Da der kun er få gravsteder tilbage er en udvidelse under udførelse trods vintervej (entreprenør Døssing og Degn, Skræ.)
- Odder.* 718(489.47)
31/1 70. Århus Stiftstid., 12/2. Licitationen. Mhrd.et har besluttet at overdrage landskabsark., professor Sven Hansen arbejdet med udvidelsen.
- Tiset.* 718(489.47)
25/2 70. Århus Stiftstid. Solbjerg kommune har solgt 26.949 m² til kgd.sudvidelse og frilæggelse af kirken for 1 kr./m².
- Horsens.* 718(489.47)
24/12 69. Jyll.-Posten o. mange fl. Dansk Stenindustris Naturstenspris på 5000 kr. er for 1969 tildelt kgd.sinsp. Volmer Rud Nielsen for den interesse, denne har udvist for brug af natursten i det daglige arbejde, samt for den interesse han har vist natursten i almindelighed.
- Juelsminde.* 718(489.48)
14/2 70. Vejle Amts Folkebl. Kirkeministeriet har godkendt tillægslån på 44.500 kr. til de i forvejen optagne lån 120.000 kr. til finansiering af kgd.sudvidelse.

Mølholm. 718(489.48)
6/1 70. Vejle Amts Folkebl. Kgd.en udvides med 23.000 m², hvis sognerådet får tilladelse til at yde 95.000 kr. til købet.

Grimstrup. 718(489.49)
5/2 70. Vestkysten, 5/3. Kr. Dagbl. Mhrd.et har fået godkendelse af udvidelsesplaner. Arbejdet udføres til foråret og vil give 260 gravpladser og et antal urnegravsteder.

Varde. 718(489.49)
14/3 70. Vestkysten. Mhrd.et har prioriteret opgaverne ved kgd.ene, således har ny kontorbygning på den gamle kgd. fået 1. prioritet og et kapel på den nye kgd. på Lundevej 2. prioritet. Kontorbygningen kommer til at koste omkr. 300.000 kr.

Magstrup. 718(489.61)
4/2 70. Dannevirke, 1/4. Kr. Dagbl. Nyt kapel skal opføres til sommer (arkt. Sv. Aa. Aakjær, Rødding, udgift ca. 50.000 kr.)

Rødding. 781(489.61)
16/12 69. Dannevirke. Kgd.sudvidelsen med ca. 400 gravpladser samt kapel forestås af arkt. Sv. Aa. Aakjær, Rødding, og havearkt. Junggreen Have, Åbenrå.

Kollund. 718(489.63)
22/12 69. Kr. Dagbl. En ny kirke opføres i Bov sogn. Grundstenen nedlagdes søndag d. 21. dec. Der bliver også kgd. ved den nye kirke.

Dybbøl. 718(489.64)
1/4 70. Sønderjyden. Sognerådet har bevilget 20.000 kr. til kapel ved kirken.

Fra blade og tidsskrifter

Når man vil gør det bedre! 718
I Tyskland har man mange steder indrettet særlige afdelinger, hvor der gælder særlige forskrifter for anlægsmåde og monumenter, og det ser ud til at være den eneste mulighed for at kunne højne kulturen. En kirkegårdsbestyrelse havde for en ny kgd. lavet forskrifter, men er blevet underkendt ved højere instans, fordi der ikke var valgmulighed tilstede. (Deutsche Friedhofskultur 60(1970)2:21-22.)

Monumentudstilling i Essen. 718:726.825.1/.4
En udstilling er arrangeret af Essen Stenhugger- og billedhugger-laug på Essen Parkkgd. (Deutsche Friedhofskultur 60(1970)1:9.)

Reklame for det gode granitmonument.
718:726.825.1/.4
Dels på udstillingen i Dortmund, dels på Wolfburg skovkirkegård i en udstilling arrangeret af et naturstenværk er gjort fremstød for at fremme brugen af granitmonumenter i god form. (Friedhof und Denkmal 15(1970)1.)

Ung stenhuggers gode eksempler. 718:726.825.1/.4
28 arbejder af stenhugger- og billedhuggermester Hans Stage, alle fra den 9 ha store forstadskgd. Unterrather i Düsseldorf, viser høj kultur og stor fantasi. (Steinmetz und Steinbildhauer 86(1970)2:45-56.)

Berlins kirkegårde er overfyldte. 718(43)Berlin
Vestberlin har ikke mere ledig kirkegårdsjord og tusinder af lig venter på begravelse. Situationen kompliceres af, at mange ligkistefirmaer har nedlagt virksomheden, og at dødeligheden er den største i mange år.

Mange unge er flyttet fra Vestberlin, og gennemsnitsalderen er meget høj. Den strenge vinter har gjort, at mange ældre er bukket under.

I Wilmersdorfdistriktet er man blevet tvunget til at oplagre kister i en have under politiets opsyn. Wilmersdorfkrematoriet er det største i Europa, men belastningen er så stor, at man nægter at tage sig af flere døde. (Viola-Trädgårdsvärlden 21. jan. 1970 p. 10.)

Moskva. 718(47)
Verdens største krematorium bygges i Nicolò-Archau, 25 km nord for Moskva, til et beløb af 45 mill. svenske kr. Foruden traditionelt krematorieudstyr omfatter det også kistefabrik og stenhuggeri. I tilslutning til kolumbariet bliver der 5 ha med blomsteranlæg. Hele begravelsespladsen bliver på 90 ha. Krematoriet er beregnet til at forrette 25.000 kremationer om året, der bliver 10 kapsale og 14 incineratorer.

Moskvas krematorium er bygget i 1927, det er endnu det eneste i Sovjetunionen. Et krematorium er også planlagt i Leningrad. Kremationsfrekvensen er i Moskva på 23 %.

Svenske kirkegårde. 718(485)
Havearkitekt Hellmut Schild, Düsseldorf, har foretaget en studierejse til svenske kgd. bl. a. Karl-skoga, Göteborg, Stockholm, Jönköping, Huskvarna, Eskilstuna og Västerås. (Deutsche Friedhofskultur 60(1970)1:5-8.)

En kirkegårdsfilm. 718(485)
Der skal indspilles en film om kirkegårde. Producenten er Kyrkofilm, den Svenska Kyrkans organ for filmsoptagelse og filmdistribution. Ideen til filmen kommer fra Svenska Eldbegängelseföreningen. Pastor Ingemar Glemme, som også er ansat i Sveriges Radio-TV har skrevet drejebog. Filmen ventes at blive af en sådan art, at den kan anvendes til information for de kirkegårdsforvaltende myndigheder, men også at kunne vises i anden sammenhæng. Hvis de tekniske problemer løses, håber man at kunne begynde optagelserne i foråret. (Ignis 42(1970)1:13.)

Tyske krigsgrave i Sverige.
718(485):718:725.945.2(43)
De tyske krigsgravsafdelinger i Göteborg, Hälsingborg og Trelleborg blev omlagt og forsynet med naturstensmonumenter i efteråret 1969. (Kriegsgräberfürsorge 46(1970)1:15.)

Fra stendysse til askefællesgrav.
718(489):726.82:614.62
Ida-Merete Erlandsens artikel fra Dansk Ligbrændingsforenings årsskrift 1969 forsynet med andre billeder: Forside: Edgar Funchs skulptur på askefællesgraven, Sundby kgd., København; Knud Nellemoses på Bispebjerg kgd., København; William

Fredericias på Søndermark kgd., samt Johannes Heggårds på Sundbys første askefællesgrav. (Ignis 42(1970)2:21–23.)

Tyske krigsgravsømlægninger i 1970.

718(489):725.945.2(43)

I 1969 blev 14 af de 34 kirkegårde med tyske krigsgrave færdige. For 15 anlæg er omlægningsforslag under udarbejdelse eller ligger til godkendelse hos tyske eller danske myndigheder. (Kriegsgräberfürsorge 46(1970)1:14–15 ill.)

Den tyske kirkegård i Oksbøl.

718(489.49):725.945.2(43)

Den 16. aug. 1969 modtog sognerådsformand Egon W. Jensen, Oksbøl, 55 unge østprøjsere ledet af Hans Linke, Vestfalen, da de kom for at arbejde i en 2 uger lang ferie på soldater- og flygtningekgd. i Oksbøl, Gedhus og Grove. Arbejdet i år bestod i at erstatte de tidligere hvide trækors med stenkors, også det centrale kors blev udskiftet med et stenkors for hvis fod anbragtes en tavle, der på dansk og tysk forkynder: Her hviler 1675 flygtninge og 121 tyske soldater, ofre for 2. verdenskrig.

De unge besøgte også Oksbøl alderdomshjem og underholdt de ældre med østprøjsiske danse. Lederen Hans Linke har hvert år i 17 år ledet en rejse til Danmark. (Kriegsgräberfürsorge 45(1969)8:185.)

Mønsterkirkegård i Chur.

718(494)

Efter udkast af havearkitekterne Max Zuber, Etter og Keller har kgd.sgartner Jakob Joss udført en række smukke anlæg. (Deutsche Friedhofskultur 60(1970)3:47–50.)

Resolotioner

Kirkeministeriets skrivelse af 30. april 1965 (til stiftsøvrigheden over Fyens stift) ang. *stadfæstelse af tillæg til vedtægt for Odense kommunes kirkegårdsforvaltning.* *)

Tillægget er sålydende:

Som nyt punktum til vedtægtens § 23 indføres:

Kirkegårdsforvaltningen er dog bemyndiget til at meddele tilladelse til, at urner efter fredningstidens udløb – 10 år – overflyttes til fællesurnegrav på en af de af kirkegårdsforvaltningen bestyrede kirkegårde.

*) Nærv. samling 1963–64 s. 298.

Kirkeministeriets skrivelse af 18. juni 1965 (til stiftsøvrigheden over Ålborg stift) ang. *indhegning af gravsteder.*

I den med stiftsøvrighedens skrivelse af 25. marts 1965 hertil tilbagefulgte sag har stenhugger N. N., besværet sig over, at A. sogns menighedsråd og B. kirkedistrikts menighedsråd har modsat sig, at der til indhegning af gravsteder på kirkegårdene i A. og B. anvendes granit forbundet med råglasplader.

I anledning heraf skal man meddele til efterret-

ning og videre bekendtgørelse, at det i henhold til lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m. v., § 26, stk. 2, ved udvidelse eller nyanlæg af kirkegårde i kirkegårdsvedtægten kan bestemmes, at gravsteder kun må hegnes med levende hegn, ligesom kirken i sådanne tilfælde kan overtage såvel plantningen af hegnene som disses vedligeholdelse.

Det må herefter anses for uhjemlet, at der i den medfølgende, i forbindelse med A. kirkegårdsudvidelse den 14. marts 1961 stadfæstede vedtægt for denne kirkegård er fastsat, at sådanne bestemmelser også generelt skal gælde ved nyerhvervelse eller nyindhegning af gravsteder på den gamle del af kirkegården.

Man beder stiftsøvrigheden foranledige, at vedtægten for A. kirkegård ændres på dette punkt, således at den bringes i overensstemmelse med lovens bestemmelse, jfr. herved også anordning af 20. april 1953 om kirkegårde § 15, stk. 2.

Det bemærkes i øvrigt, at gitterværk – herunder også indhegning af den i nærværende sag omhandlede art – om gravsteder på den gamle del af kirkegården ikke må anbringes uden kirkegårdsbestyrelsens samtykke, jfr. lovens § 26, stk. 1, og at dette gælder, uanset om der i kirkegårdsvedtægten er optaget bestemmelse herom, men at det i det foreliggende tilfælde, hvor reglerne om indhegning af gravsteder er forskellige for den gamle og den nye del af kirkegården, forekommer rimeligt, at en sådan bestemmelse optages i vedtægten. I vedtægtens § 41 bør der derhos fastsættes den herefter fornødne takstbestemmelse.

Det tilføjes, at ministeriet intet finder at bemærke til de herhenhørende bestemmelser i den ligeledes medfølgende vedtægt for B. kirkegård, hvorefter der på den nye del af kirkegården – med undtagelse af den østligste række af gravsteder – kun må hegnes med levende hegn, medens gravstederne på den gamle kirkegård kan hegnes med såvel levende som fast hegn. I øvrigt henvises til det foran bemærkede vedrørende A. kirkegård.

Kirkeministeriets skrivelse af 24. juni 1965 (til samtlige stiftsøvrigheder) ang. *anvendelse af plastikindsatse ved begravelse og ligbrænding.*

Af sundhedsbestyrelsen er ministeriet blevet gjort bekendt med, at der i et vist omfang finder forhandling sted af plastikindsatse (plastikposer) til anvendelse ved begravelse og ligbrænding.

Da sundhedsstyrelsen anser anvendelsen af plastik ved kistebegravelser som overordentlig betænkelig, idet dette materiale væsentligt vil kunne forsinke formuldningen, som i forvejen på adskillige

kirkegårde her i landet foregår temmelig langsomt, skal man herved meddele til efterretning og videre fornøden bekendtgørelse, at ministeriet ikke finder at kunne tillade anvendelse af plastikindsatse eller plastikposer ved kistebegravelser eller som erstatning for zinkkister ved transport af lig.

I overensstemmelse med en fra justitsministeriet indhentet udtalelse vil der derimod intet være til hinder for at anvende de omhandlede plastikindsatse eller -poser ved ligbrænding.

Kirkeministeriets skrivelse af 8. juli 1965 (til stiftsøvrigheden over Helsingør stift) om *at det står gravstedsbrugere frit for at bestemme, hvem det skal overlades at passe gravstederne, såfremt de ikke personligt vil udføre arbejdet.*

Med skrivelse af 5. maj 1965 har stiftsøvrigheden forelagt ministeriet det hoslagt tilbagefølgende udkast til ny vedtægt for A. kirkegård med hensyn til udkastets § 21, stk. 1, der af menighedsrådet foreslås affattet således:

„Gravstedsbrugere er pligtige til *personligt eller ved menighedsrådets foranstaltning* at holde gravstederne i sømmelig stand“.

I denne anledning skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at der – som af stiftsøvrigheden ved sagens fremsendelse til ministeriet anført – ikke haves hjemmel til i kirkegårdsvedtægten at fastsætte en bestemmelse som den foreslåede, da det står gravstedsbrugere frit for at bestemme, hvem det skal overlades at passe gravstederne, såfremt de ikke personligt vil udføre arbejdet.

Kirkeministeriets skrivelse af 29. juli 1965 (til stiftsøvrigheden over Helsingør stift) ang. *forvaltningen af kapitaler, der er erlagt med et beløb een gang for alle for kirkers overtagelse af gravsteders vedligeholdelse.*

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 20. maj 1965 hertil tilbagefulgt andragende har A. menighedsråd indberettet, at det, efter at A. kirkes graver i sommeren 1963 havde fratrukket sin stilling på grund af alder, blev konstateret, at den pågældende på egen hånd har indgået aftaler med ejere af gravsteder på A. kirkegård om vedligeholdelse af de pågældende gravsteder imod betaling af et beløb een gang for alle på en af vedkommende gravsteds-ejer oprettet konto i et privat pengeinstitut, således at det årlige renteudbytte blev udbetalt graveren som vederlag for vedligeholdelsen.

Menighedsrådet har derhos forespurgt, om det er i overensstemmelse med bestemmelsen i § 23 i kgl. anordning af 20. april 1953 om kirkegårde, når kirkegårdsbestyrelsen efter den hidtidige gravers fratræden har anvendt den fremgangsmåde, at indbetalte beløb for gravstedsvedligeholdelse er indsat på en særlig konto i A. Bank.

Menighedsrådet har i denne forbindelse oplyst, at det nu er i besiddelse af gravstedsvedligeholdelseskapitaler på ca. 46.000 kr., der er anbragt i kreditforeningsobligationer.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at i henhold til bestemmelsen i § 23, stk. 2, i fornævnte anordning skal vederlag for vedligeholdelse af gravsteder, der erlægges med et beløb een gang for alle, oplægges blandt kirkens midler, hvorfor sådanne beløb, der er indbetalt til A. kirke efter den hidtidige gravers afsked i sommeren 1963 såvel som beløb, der tidligere er indbetalt til kirken i henhold til aftaler indgået mellem kirkebestyrelsen og gravstedsejere som vederlag for kirkens overtagelse af vedligeholdelse af gravsteder på A. kirkegård, vil være at indbetale til stiftsmidlerne. Ministeriet skal dog i det foreliggende tilfælde efter omstændighederne ikke modsætte sig, at den del af de indbetalte vederlag, der allerede er anbragt i obligationer, undergives særskilt bestyrelse, indtil udtrækning af obligationerne finder sted.

Med hensyn til de af den fhv. graver i strid med bestemmelsen i anordningens § 23, stk. 1 uberettiget indgåede private aftaler med forskellige gravstedsejere om vedligeholdelsen af deres gravsteder bemærkes, at der af kirkebestyrelsen nu bør tilvejebringes oplysning om indholdet af de aftaler, der i hvert enkelt tilfælde er indgået mellem graveren og de pågældende gravstedsejere. Der må derefter i overensstemmelse med kirkeministeriets cirkulære af 30. november 1944 vedrørende aftale om kirkenes overtagelse af gravstedsvedligeholdelsen mod erlæggelse af et beløb een gang for alle, i det omfang, som de trufne aftaler og vedligeholdelseskapitalernes størrelse gør det forsvarligt, eller man finder det nødvendigt under hensyn til den medvirkning ved aftalerne, der er ydet af graveren, der i kraft af sin stilling har virket som repræsentant for kirken, indledes forhandling med de pågældende pengeinstitutter og gravstedsejerne om kapitalernes overførsel til kirken, mod at denne påtager sig vedligeholdelsespligten. I de øvrige tilfælde og i de tilfælde, hvor overførsel af kapitalen ikke kan gennemføres, må det udtrykkeligt tilkendegives

vedkommende pengeinstitut og vedkommende gravstedsejer, at vedligeholdelsespligten ikke er overtaget af kirken, og at denne derfor intet ansvar kan have for den fremtidige vedligeholdelse.

Kirkeministeriets skrivelse af 27. august 1965 (til stiftsøvrigheden over Fyens stift) om *dyrtidsregulering af taksterne for visse arbejdsydelser på en kirkegård*.

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 16. juni 1965 hertil indsendt andragende har A. byråd på ny anholdt om ministeriets godkendelse af, at der gennemføres en ændring af det gældende takstregulativ for A. kommunes kirkegårdsforvaltning, således at taksterne for de på det hoslagte tilbagefølgende bilag 1 anførte funktioner, herunder grav-

kastning, grandækning, ligbrænding m. v., fastsættes til et nærmere angivet grundbeløb, der reguleres med de til enhver tid for statens honorarer gældende tillæg.

Til støtte for andragendet har byrådet henvist til, at de omhandlede funktioner i overvejende grad består i ydelse af arbejdsmæssig bistand, og at lønningerne til det ved disse funktioner beskæftigede personale, herunder også løstansatte arbejdsmænd, til enhver tid reguleres automatisk i overensstemmelse med lønninger m. v. til statens tjenestemænd.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at ministeriet efter det nu oplyste i princippet kan godkende, at det med virkning fra den 1. oktober 1965 at regne gennemføres den foreslåede automatiske regulering af taksterne for de pågældende funktioner.

Foreningen for Kirkegårdskultur

Kontor: Vintappergården, Lyngbyvejen 485, 2820 Gentofte. — Postkonto: 11 915.

Formand: Sognepræst Povl Götke-Hansen, 5450 Otterup.

Næstformand: Folketingsm. Ove Hansen, 2750 Ballerup.

Sekretær: Kirkegårdsinspektør M. Falmer-Nielsen, Vintappergården, 2820 Gentofte.

Kasserer: Kirkegårdsinspektør Poul W. Olsen, Pileallé 2, 2000 København F.

Fra ovennævnte kontor forhandles:

Kirkegårdsprotokoller, pr. stk. kr. 170,00.

Samme med legatgravstedsregister kr. 200,00.

Gravstedsbreve, pr. 50 stk. kr. 15,00.

Vedtægt for kirkegårde, pr. stk. kr. 3,00.

Småskrift nr. 10: Den kgl. anordning om kirkegårde, kr. 1,00.

Tidsskriftet *Vore Kirkegårde*: 1928/29 kr. 10,00, 1929/30 kr. 10,00, 1930/31 kr. 10,00, 1931/32 kr. 10,00, 1932/33 kr. 10,00, 1933/34 kr. 10,00, 1936/38 kr. 10,00, 1947/50 kr. 10,00, 1950/53 kr. 10,00, 1953/56 kr. 15,00, 1956/59 kr. 20,00, 1959/62 kr. 20,00, 1962/65 kr. 20,00.

Enkelte hefter af løbende årgang pr. stk. kr. 8,00.

Register til *Vore Kirkegårde* bind I–XVI kr. 2,00.

Ved indmeldelse i Foreningen for Kirkegårdskultur modtager medlemmerne tidsskriftet gratis.

Vore Kirkegårde

Redaktør: Overgartner, hortonom Axel Andersen, Taastrup.

Redaktion: Ørnevej 1, 2630 Taastrup. Tlf. (01) 99 26 19.

Ekspedition: Pileallé 2, 2000 København F. Tlf. (01) Fa 63 41.

Abonnement: Medlemmer af Foreningen for Kirkegårdskultur får gratis tidsskriftet, der udkommer med 4 hefter om året. Enkelthefter sælges for kr. 8,00 pr. stk.

Henvendelse: Pileallé 2, 2000 København F.

Adresseforandringer bedes altid anmeldt til posthuset. Skulle bladet udeblive, bedes man klage til nærmeste postkontor.

Annoncer tegnes hos redaktøren og i ekspeditionen.

Annoncetakst: $\frac{1}{32}$ side kr. 16,50, $\frac{1}{16}$ kr. 28,50, $\frac{1}{8}$ kr. 45,00, $\frac{1}{4}$ kr. 80,00, $\frac{1}{2}$ kr. 150,00 og $\frac{1}{1}$ kr. 275,00; 10 pct. rabat for 4 gange og 25 pct. rabat for 12 gange.

MEMLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER

Vore Kirkegårde leveres iflg. aftale obligatorisk til medlemmer af Foreningen af danske Kirkegårdsledere og medlemmer af Østifternes Sten- og Billedhuggerforening, Stenhuggerlauget i København samt Stenhuggermesterforeningen i Jylland og Stenindustriens Arbejdsgiverforening på Bornholm. Endvidere vederlagsfrit til kirkeministeriet, landets stiftsøvrigheder, de kgl. bygningsinspektører samt provsterne.